

Михайлюта В. П.<https://orcid.org/0000-0002-4484-9837>

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ДОСВІД МЕДІАКРИТИКИ В УКРАЇНІ

На матеріалі публікацій медіакритичного видання «Детектор медіа» у статті з'ясовано специфічні функції медіакритики, які відрізняють цю сферу журналістики від традиційної, дозволяють визначити її як особливу галузь журналістики, що регулює правила і норми діяльності журналістів, сприяє демократичному розвитку суспільства та інфопростору.

Мета дослідження полягає у спробі з'ясування основних функцій медіакритики при її системному дослідженні, визначенні її ролі у сприянні вироблення журналістами поняття медіагігієни. Об'єкт аналізу – низка публікацій «Детектор медіа» за останні роки, загальний контент видання, його спецпроекти. Предметом дослідження обрано специфічні функції медіакритики.

У статті поєднано загальнонаукові і практичні методи дослідження, зокрема моніторингу контенту видання «Детектор медіа» (обрано для аналізу найбільш представницьких публікацій за останні роки, щоб з'ясувати функції медіакритичних матеріалів). Залучено методи: описовий, аналітичний, класифікаційні. Здійснено аналіз джерельної бази з журналістикознавства, де досліджується стан і розвиток медіакритики в Україні. Аналіз контенту «Детектор медіа», його проблемно-тематичного наповнення дозволив визначити основні функції не лише цього видання, а й медіакритики в цілому, схарактеризувати специфічні функції медіакритики як сегменту журналістики.

Розглядаються основні функції медіакритики: функція моніторингу, медіаосвіти та медіаграмотності, регулятивна, корекційна. Аналіз критичних журналістських публікацій в матеріалах «Детектор медіа» свідчить про те, що популярна професійна медіакритика концентрується на питаннях професійно-творчої і професійно-етичної нормативності творчості, розглядає відступи від нормативів, бере участь у їхньому обговоренні.

До основних функцій медіакритики належить функція морально-етичного регулювання професійної діяльності творців медійного змісту. Тексти професійної медіакритики сприяють виробленню в аудиторії уявлення про нормативність різних аспектів функціонування друкованої та електронної преси, радіо та телебачення, що необхідно для визначення суспільної оцінки тих чи інших медійних феноменів, формування у громадян критеріїв самостійного раціонального аналізу і оцінювання медіатекстів, творчої діяльності їхніх творців, різних проявів взаємодії засобів масової інформації із соціальним середовищем.

Корекційна функція для медіакритики характерна за природною сутністю. Тож медіакритика часто спрямована на розвінчання та спростування міфів-стереотипів, які продукуються медіа й поширюються завдяки їм. З позицій медіакритики традиційно найбільша увага приділяється тим стереотипним уявленням, які обґрунтовують явища расизму, ісламофобії, ксенофобії, сексизму.

Ключові слова: медіакритика, моніторинг, регулятивна та корекційна функції, медіаграмотність, медіаосвіта. спростування стереотипів.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження зумовлена активним розвитком медіакритики, зростанням її ролі у забезпеченні якісної журналістики, прозорості, об'єктивності, дотримання журналістських стандартів. Медіакритика як соціокомунікаційне явище має значний вплив на процеси в медіасфері в усьому світі й безпосе-

редньо в Україні. В умовах сучасного світу медіакритика є регулятором правил і норм діяльності журналістів та інших творців медійного змісту, вона сприяє демократичному розвитку суспільства та інфопростору. Б. Потятиник зазначає її важливу функцію, називаючи медіакритика садівником, який сумлінно доглядає дерева, видаляючи

непотрібні та хворі гілки. «Медіакритику можна вважати важливим обмежувачем нестримного зростання потоків масової комунікації. Зростання, яке так часто є небезпечним для людської психіки і дестабілізуючим для ноосфери. Її можна було б назвати природною внутрішньою протипагою, якщо тільки слово «природне» застосовне щодо світу медіа. У нашому розумінні, поява і функціонування медіакритики є проявом своєрідного ноосферного екобалансу чи нооценозу (за аналогією до біогеоценозу)» [1]. Найважливіша й першочергова функція медіакритики закладена в самій назві поняття «медіакритика»: аналіз і оцінка, тобто критика медіа. На думку О. Довженка: «медійна критика, критика засобів масової інформації – це сегмент журналістики, що аналізує та оцінює медійний продукт» [2]. Медіакритик одним із перших привселюдно (у пресі, на радіо, на телебаченні, в інтернеті) намагається визначити ціннісні параметри нових журналістських текстів, суспільно значимі, творчі, етичні аспекти журналістської діяльності, що перебувають у фокусі його уваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Видання «Детектор медіа» в середовищі сучасного українського медіапростору зайняло нішу медіаексперта, є авторитетним медіа про медіа. Отже, аналіз контенту «Детектор медіа», його проблемно-тематичного наповнення допоможе визначити основні функції не лише цього видання, а й медіакритики в цілому, схарактеризувати специфічні функції медіакритики, як особливого сегменту журналістики. Офіційний слоган «Детектор медіа» – «Watchdog українських ЗМІ» вдало відображає місію видання бути «сторожовим псом» на варті якісної інформації. Аналіз історіографічної бази дослідження показав, що розвідка проблемно-наукового поля медіакритики різнопланова: від медіафілософського з'ясування сутності явища до визначення й аналізу функціонально-типологічних та жанрово-тематичних тенденцій сучасної медіакритики. Відомий американський теоретик журналістики Едмонд Б. Ламбет з-поміж головних значимих складових журналістики називає соціальну відповідальність ЗМІ, відстоювання інтересів суспільства (влада й журналістика), дотримання етики й права і як одну з основних компонент – медіакритику. Він називає медіакритику «п'ятою владою», виходячи з того, що «четверта влада» – журналістика (преса, ЗМІ) [3, с. 7]. Таким чином саме на медіакритику покладається місія відповідальності за якісну журналістику.

Наукові дослідження медіакритики в Україні представлені працями журналістикознавців Б. Потятиника, І. Михайлина, Н. Габора, Ю. Голондікової, Л. Чернявської, А. Сулім. О. Довженко пов'язує плідну й багаторічну практику медіакритики зі спробами теоретичного осмислення її сутності, класифікації текстів. Концепція масовокомунікаційних процесів закладена у медіафілософії українського дослідника Б. Потятиника, який започаткував цей особливий напрям журналістикознавства [4]. Вчений ретельно досліджує історію вивчення медіакритики як навчальної дисципліни [5] та інтерпретує досвід американських теоретиків медіакритики [6].

Постановка завдання. Медіакритика розглядається дослідниками як різновид журналістики. У такому контексті цілком логічно всі характеристики журналістики вважати властивими медіакритиці. Наразі, простежуючи функції медіакритики, не будемо розглядати всі притаманні журналістиці функції (передача інформації, комунікативна, політична, освітня й виховна, розважальна й інші), а зосередимося на специфічних функціях медіакритики, які характерні цій особливій галузі журналістики. Видання «Детектор медіа» часто перебуває в об'єкті вивчення різних питань, пов'язаних із медіакритикою, усіма процесами медіасфери, медіапростору. Контент сайту містить багату джерельну базу для вивчення різноманітності медіакритичних функцій.

Мета дослідження полягає у спробі з'ясування основних функцій медіакритики при її системному дослідженні, визначенні її ролі у сприянні вироблення журналістами поняття медіагігієни.

Об'єкт аналізу – низка публікації «Детектор медіа» за останні роки, загальний контент видання, його спецпроекти. *Предметом дослідження* обрано специфічні функції медіакритики.

Виклад основного матеріалу. Як зазначено на сайті «Детектор медіа», його історія – «це історія перетворення авторського нішевого онлайн-проєкту на головне медіа про медіа в Україні, розбудови багатофункціональної платформи та фахової спільноти медіаекспертів, які обстоюють демократичні стандарти роботи засобів масової інформації в Україні» [7]. Історія медіакритичного видання розпочалася 2001 року, коли Н. Лигачова, яка кілька років розробляла колонку медіакритика у газеті «День» та на той час була заступником редактора, презентувала сайт «Телекритика». 14 вересня 2001 р. на сайті опубліковано перший текст.

Незалежне електронне видання «Телекритика» задекларувало цінності свободи слова, політичної

свободи ЗМІ, стало мобілізатором фахового середовища журналістів. Саме у зв'язку із «Телекритикою» можна говорити про появу в Україні нової журналістської спеціалізації – медіакритик. Отар Довженко визначає медіакритику як публіцистику, тож можна говорити про когорту публіцистів, які спеціалізуються в медіакритиці: Наталія Лигачова, Отар Довженко, Андрій Кокотюха, Борис Бахтєєв, Михайло Бриних, Георгій Почепцов, Ярослав Зубченко, Лена Чиченіна.

2004 року було зареєстровано друковане видання «Телекритики», яке майже десятиліття активно функціонувало в медіапросторі, на той час медіакритика набула широкої популярності, активно розвивалася, створено ряд популярних проєктів: «Дуся», MediaSapiens», «Медіадрайвер» та ін. У грудні 2015 р. «Телекритика» оголосила про своє закриття. Відбувся ребрендинг: у лютому 2016 р. колектив редакції презентував портал «Детектор медіа» та оголошує його правонаступником і спадкоємцем «Телекритики». «Детектор медіа» позиціонує себе як «watchdog», тобто сторожовий пес, українських ЗМІ, цей меседж відображає концепцію медіа, що включає три головні складові місії – покращення якості українських медіа, підвищення медіаграмотності українського суспільства та протидія дезінформації та пропаганді.

У вересні 2021 р. «Детектору медіа», який із 2001 по 2015 рік мав назву «Телекритика», виповнилося двадцять років. Ці двадцять років медіакритичне видання йшло шляхом розширення завдань, функцій. У 2001 р. основним лозунгом його стала боротьба за свободу слова, одночасно з цим «Детектор медіа» активно посилює відстоювання якісної журналістики, уважно відстежує дотримання журналістами професійних стандартів. Центральним напрямком боротьби за стандарти став моніторинг телевізійних новин. Він розпочався 2003 року й без перерви триває вже понад двадцять років поспіль. Однією із основних функцій медіакритики стає моніторинг новин. Автор моніторингу – Ігор Куляс, медіатренер та автор основної Методології моніторингових досліджень «Детектор медіа». 24 лютого, коли Росія пішла в наступ на Україну, «Детектор медіа» мусив припинити свої постійні моніторингові проєкти, адже наповнення ефіру телеканалів повністю змінилось. Центральні канали об'єднались у спільний марафон Єдині новини «Єдині новини #UAPазом». Однак, у час війни моніторинг і контроль якості телепродукту залишається важливим. Було запущено нове дослідження – докладний аналіз ефіру спільного мара-

фону (новин, прямих включень, гостьових студій) на дотримання стандартів та вагомій професійній помилки ведучих і журналістів [8].

Із 2010 р. активно розробляється проєкт «Детектор медіа» – «Media Sapiens», що створює, цікавий і важливий контент для поширення медійної грамотності та медіапросвітництва в Україні для студентів – майбутніх журналістів, їх викладачів, а також для широкого кола зацікавленої у медіаграмотності аудиторії. На цьому сайті забезпечується важлива функція медіакритики – медіаосвіта та медіаграмотність. Скажімо, курс «Новинна грамотність», розроблений колективом редакції, демонструє можливості медіаосвіти, він має просвітницьку мету і спрямований на поширення медіаграмотності серед населення в умовах воєнного конфлікту. Складається із десяти модулів, в яких експерти розповідають про те, як створюються новини, які існують професійні стандарти, етичні дилеми, в якій спосіб медіа можуть маніпулювати суспільною думкою через новини, хто є основними медіавласниками в Україні, як соцмережі міняють сприйняття новин. Курс розроблений за підтримки Internews Network і розрахований на широке коло користувачів: від студентів і викладачів факультетів журналістики, медіапедагогів до всіх, кому цікава тема медіа [9]. У рамках медіаосвіти останнім часом багато матеріалів «Media Sapiens» розглядають проблеми, пов'язані з ШІ, його впливом на масовокомунікаційний простір, на свідомість людини, особливо молоді. Н. Баловсяк у статті «Мій бот, моя підтримка: чому люди прив'язуються до ШІ та до чого це може призвести» розповідає про випадки олюднення або гуманізації штучного інтелекту, вказує про загрозу ШІ як нового виду залежності [10]. Із початку війни «Детектор медіа» активно займається розвінчанням фейків та дезінформації російської пропаганди, хоча ця функція не є специфічно медіакритичною. У матеріалі «Ми ще живі» О. Довженко зазначає актуальність і важливість такої роботи журналістами редакції: «... російська брехня виявилась безпорадною у своїй вирішальній битві. Вважаю, що не в останню чергу – завдяки «Детектору медіа» та іншим українським медіадослідницьким і фактчекерським організаціям. Поки деякі просторікували про «свободу слова» і «боротьбу проти пропаганди тільки за допомогою правди», ми систематизували, викривали, каталогізували й виводили на чисту воду тих, хто працював на Росію в українському медіапросторі» [11].

До основних функцій медіакритики належить функція морально-етичного регулювання професійної діяльності творців медійного змісту. Позначаючи відхилення професійної практики і моралі від нормативного (або суспільно необхідного) стану, критика спонукає творців медійного змісту розвивати і регулювати професійно-етичні нормативи, підлаштовуючи їх під виявлені критиками актуальні суспільні потреби. Тексти професійної медіакритики сприяють виробленню в аудиторії уявлення про нормативність різних аспектів функціонування друкованої та електронної преси, радіо та телебачення, що необхідно для визначення суспільної оцінки тих чи інших медійних феноменів, формування у громадян критеріїв самостійного раціонального аналізу і оцінювання медіатекстів, творчої діяльності їхніх творців, різних проявів взаємодії засобів масової інформації із соціальним середовищем. Сформоване під впливом медіакритики певне ставлення громадськості до різноманітних явищ і тенденцій у діяльності медіа і медійних професіоналів змушує останніх враховувати реакцію споживачів масової інформації. Наприклад, стаття Лізи Кузьменко «Чому вагітна у 16 на СТБ в 2022 році – це не ок» [12] демонструє реалізацію регулятивної функції медіакритики й забезпечує виховну дію медіакритики як на творців медійного змісту, так і на масову аудиторію, передаючи нормативні знання і цінності: морально-етичні, ідеологічні, національні, культурно-естетичні. Лена Чиченіна у статті «Старість близько. Про «дідусів» та «стареньких» в українських новинах» звертає увагу журналістської спільноти на недопустимість ейджизму (дискримінація за віком) журналістами [13].

Критичне пізнання практики засобів масової інформації та картини світу, яку вони формують у свідомості аудиторії, співвіднесення цієї картини з дійсністю надає медіакритиці можливість здійснювати корекційний вплив на рецепцію медійного змісту споживачами масової інформації. Ці можливості базуються на здатності медіакритики доповнювати інформаційну картину, що аналізується автором, відсутньою інформацією або пропонувати аудиторії альтернативні відомості, що «виправляють» цю картину, – таким чином реалізується корекційна функція медіакритики. Безперечно, що функція корекції сприйняття журналістських текстів чи взагалі медіапродукту, як одна з основних функцій, властива не лише медіакритиці. До цього процесу часто включаються публіцисти, письменники, музиканти й взагалі небайдужі громадяни. Так, популярний текст

Ліни Костенко «Гуманітарна аура нації або дефект головного дзеркала» ефективно спростовує негативні стереотипи, які в 90-х роках ХХ ст. активно поширювали українські медіа й таким чином сприяли їх утвердженню у свідомості громадянського суспільства як, наприклад: «українську історію не можна читати без броду», «нація спить», «треба піднімати націю з колін», «відновимо економіку, тоді візьмемося за культуру».

Цікавим прикладом розвінчання негативних стереотипів став відеокліп норвезького музичного гурту, головний посил якого: Африка не лише приймає гуманітарну допомогу, вона також завжди спроможна допомогти тим, хто потребує цього. Африка – сонячна країна, вона має дуже багато тепла, тож охоче поділиться своїм теплом із північною країною, що часто потерпає від зимових холодів та морозів. Тому волонтери надсилають Норвегії батареї для обігріву жителів у зимовий час [14]. Часто медіа, незалежно від їх спрямування, порушують різні аспекти гендерної проблематики, яка цікава й актуальна для суспільства. «Міфи про жінок у політиці: розвінчуємо стереотипи й дезінформацію» [15].

Для медіапростору корекційна функція є важливою та необхідною, а для медіакритики вона характерна за природною сутністю. Тож медіакритика часто спрямована на розвінчання та спростування міфів-стереотипів, які продукуються медіа й поширюються завдяки їм. З позицій медіакритики традиційно найбільша увага приділяється тим стереотипним уявленням, які обґрунтовують явища расизму, ісламофобії, ксенофобії, сексизму. Все це ознаки інтолерантності, яка сьогодні, на жаль, все відчутніше визначає тональність масової комунікації, звільняє комунікантів від відповідальності, оскільки легітимованим у суспільстві стереотипним уявленням надається статус «загальних» форм пізнання діяльності. Відповідно, «Детектор медіа» постійно «тримає під прицілом» різноманітні вияви гендерної нерівності. У статті «Хто зверху?» як заповідник гендерних стереотипів» [16] Марія Спалек аналізує прем'єру нового, 12-го сезону ігрового шоу «Хто зверху?» на Новому каналі, яке є довгожителем, виходить на Новому вже понад 10 років. Концепцією цього проекту задекларовано висміювання змагання за першість між чоловіками та жінками. В результаті аналізу медіакритикина зазначає, що замість висміювати гендерні стереотипи, руйнувати штампи, шоу перетворилося на заповідник наймахровіших стереотипів про жінок і чоловіків й дивитися на заскнілі гендерні рольові ігри –

шкідливо як для тендітної дитячої психіки, так і для майбутнього країни.

Актуальним і важливим на сьогодні є розвінчання стереотипів про «хорошу» культуру «хороших» росіян. Російська культура ніколи не була відокремлена від вбивчої політики цієї держави, – про це йдеться в матеріалі «Хороша» культура «хороших» росіян. Чому російські література та мистецтво не можуть вважатися «великими» [17]. «Хороші російські» ліберали й «хороша» російська культура – це два стовпи, на яких тримається віра цивілізованого світу в те, що Росія може змінитися. Весь світ захоплюється Ф Достоевським, Л. Толстим, балетом «Лебедине озеро», які обумовлюють філософське та гуманно-архетипне сприйняття країни-агресорки. Втім, ці культурні символи ніколи не заважали імперії вести колоніальні війни, зазіхати на чужі території, руйнувати й обкрадати культуру інших народів. Саме тому «хороша» російська культура є, передовсім по суті, російською пропагандою та російською експансією.

Окрім уже зазначених стереотипів, у суспільстві тиражуються образи села й міста як соціокультурних антагоністів у плані духовного розвитку, доступу до цивілізації. Часто такі нарративи відверто пропагують на телебаченні шоу «Панянка-селянка», «Супер модель по-українськи». Українське серіальне виробництво охоче підхопило стереотипи про село: низький рівень культури, мови селян (найчастіше висміюється суржик). У медіакритичному тексті М. Спалек «Ситком «Голова»: баба Галя робить касу» розглядається 16-ти серійна комедія «Голова». Авторка зауважує, що загалом проєкт цікаво поводить із штампами, що останнім часом провокують неабиякі образи та конфлікти. З одного боку, вони (стереотипи) наче є – дороги в Антонівці погані, інтернет ледь дихає, скрізь розкидані коров'ячі кізяки, а самогон із наливкою течуть рікою. А з іншого – селяни взагалі не стереотипні, бо переважно кмітливі, життєлюбні, на досягненнях цивілізації обізнані й до нового досвіду відкриті. Тож виходить, що ця комедія, згадавши найпоширеніші стереотипи про жителів українського села, виконує загалом позитивну функцію спростування цих застарілих штамів. [18]

Традиційним уже для медіапростору стало ментальне протиставлення жителів сходу-заходу України. Лена Чиченіна [19] емоційно критикує таку концепцію фільму від «Кварталу»: «Головна героїня спочатку лякається, що її з'їдять кровожерні бендерівці, а потім перевиховується».

Позиція матеріалу за характером є публіцистичною, їдкий сарказм та сатира висміюють, по суті, проросійські нарративи кіно, зазначаючи, що «тупі стереотипи» бандерівців, недолугих есбеешників лише посилюють спрощеність, із якою писався сценарій «раші гудбай», не відповідний складній, чутливій темі.

Російсько-українська війна сприяє спростуванню одних стереотипів і творенню інших. Прикладом може слугувати зміна акцентів після випуску шоу «Холостяк». Традиційно це шоу утверджувало міф про пошуки жінками брутального атлета або романтичного героя з трояндами, успішного, забезпеченого. Український 13-й сезон змусив багатьох переглянути це уявлення, уперше у світовій історії головним героєм реаліті-шоу став ветеран з інвалідністю. Цей випуск не просто викликав резонанс, після «Холостяка» більше українців готові до стосунків з ветеранами з інвалідністю, – пише у дослідженні М. Бондар, констатуючи зміну стереотипу холостяка-олігарха на холостяка-ветерана [20]. Наведений приклад доводить, що стереотипність мислення характерна для людської свідомості, мислення, стереотипи у суспільному житті займають значне місце. Процес стереотипізації / дестереотипізації є рухливим, постійним і неупинним, медіакритика в цьому процесі відіграє важливу роль.

Висновки. Моніторинг контенту «Детектор медіа» демонструє широку функціональну різноманітність аналізованого медіа й медіакритики взагалі. Специфічність медіакритики визначається насамперед її функціональністю. Видання «Детектор медіа» в середовищі сучасного українського медіапростору виконує роль медіаексперта, є авторитетним медіа про медіа. Аналіз контенту «Детектор медіа», його проблемно-тематичного наповнення допоміг визначити й проілюструвати основні функції не лише цього видання, а й медіакритики в цілому, характеризувати специфічні функції медіакритики, як особливого сегменту журналістики. У роботі було розглянуто основні функції медіакритики: функція моніторингу, медіаосвіти та медіаграмотності, регулятивна, корекційна. Аналіз критичних журналістських публікацій в матеріалах «Детектор медіа» свідчить про те, що популярна професійна медіакритика концентрується на питаннях професійно-творчої і професійно-етичної нормативності творчості, розглядає відступи від нормативів, бере участь у їхньому обговоренні. Медіакритиці належить надзвичайно важлива роль у постійному обговоренні, перегляді

і вдосконаленні рухливої ціннісно-нормативної системи професійної діяльності журналістів та інших учасників інформаційного виробництва. Професійна журналістська медіакритика ство-

рюється професійними журналістами як для професійного кола, так і для аудиторії зацікавлених читачів, запроваджує й відстоює принципи гігієни інформаційного простору.

Список літератури:

1. Потятиник Б. Патогенний текст у масовій комунікації: ідентифікація, типологія, нейтралізація: дис. д-ра філол. н. Київ, ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 1996.
2. Довженко О. Медіакритика в Україні: недоросла й недооцінена. URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/10923/2010-11-08-mediakrytyka-v-ukraini-nedorosla-y-nedootsinena/> (дата звернення: 20.10.2025).
3. Lambeth E. B. *Committed Journalism: An Ethic for the Profession*. 2nd ed. Bloomington, IND: Indiana University Press, 1992. 242 p.
4. Потятиник Б. Медіа: ключі до розуміння. Львів, 2004. 312 с.
5. Потятиник Б. Медіакритика в системі журналістської освіти України: Львів – Київ – транзит. *Вісник Львівського університету*. Серія: Журналістика. 2017. Вип. 42. С. 54–61.
6. Потятиник Б. Концептуальна медіакритика Ніла Постмена: проекція на нові медіа. *Вісник Львівського університету*. Серія: Журналістика. 2015. Вип. 40. С. 397–405.
7. ГО «Детектор медіа». URL: <https://go.detector.media/istoriya-go/> (дата звернення: 20.11.2025).
8. Куляс І. Моніторинг спільного телемарафону «Єдині новини». URL: <https://detector.media/shchodenni-telenovini/article/208375/2023-02-26-monitoryng-spilnogo-telemarafonu-iedyni-novyny-za-19-lyutogo-2023-roku/> (дата звернення: 20.11.2025).
9. Новинна грамотність. Онлайн курс. URL: <https://video.detector.media/special-projects/novynna-gramotnist-i22> (дата звернення: 20.03.2025).
10. Баловсяк Н. Мій бот, моя підтримка: чому люди прив'язуються до ШІ та до чого це може призвести. URL: <https://ms.detector.media/trendi/post/38084/2025-06-18-miy-bot-moya-pidtrymka-chomu-lyudy-pryvuazuuyutsya-do-shi-ta-do-chogo-tse-mozhe-pryzvesty/> (дата звернення: 20.03.2025).
11. Довженко О. Ми ще живі. URL: <https://detector.media/lysty-do-spilnoty-dm/article/208365/2023-02-25-my-shche-zhyvi/> (дата звернення: 20.11.2024).
12. Кузьменко Л. Чому вагітна у 16 на СТБ в 2022 році – це не ок. URL: <https://detector.media/infospace/article/207207/2023-01-20-chomu-vagitna-u-16-na-stb-u-2022-rotsi-tse-ne-ok/> (дата звернення: 07.02.2025).
13. Чиченіна Л. Старість близько. Про «дідусів» та «стареньких» в українських новинах. URL: <https://detector.media/medialife/article/212087/2023-06-04-starist-blyzko-pro-didusiv-ta-starenkykh-v-ukrainskykh-povynakh/> (дата звернення: 22.11.2024).
14. Africa For Norway – New charity single out now! URL: <https://www.youtube.com/watch?v=oJLquxm96k> (дата звернення: 17.11.2024).
15. Міфи про жінок у політиці: розвінчуємо стереотипи й дезінформацію. URL: <https://kreativ.im/mify-pro-zhinok-u-politytsi/> (дата звернення: 31.03.2025).
16. Спалек М. «Хто зверху?» як заповідник гендерних стереотипів. URL: <https://detector.media/kritika/article/217629/2023-10-04-shou-khto-zverkhu-yak-zapovidnyk-gendernykh-stereotypiv/> (дата звернення: 12.10.2025).
17. Авраменко І. «Хороша» культура «хороших» росіян. Чому російські література та мистецтво не можуть вважатися «великими». URL: <https://detector.media/infospace/article/224563/2024-03-24-khorosha-kultura-khoroshykh-rosiyan-chomu-rosiyski-literatura-ta-mystetstvo-ne-mozhut-vvazhatysya-velykumu/> (дата звернення: 12.10.2025).
18. Спалек М. Ситком «Голова»: баба Галя робить касу. URL: <https://detector.media/kritika/article/219462/2023-11-17-sytkom-golova-baba-galya-robyt-kasu/> (дата звернення: 20.10.2025).
19. Чиченіна Л. Гілляка тобі в сраку! Ми подивилися новий кварталівський фільм «раша гудбай» – і нам відібрало мову. URL: <https://antonina.detector.media/kino/post/225586/2025-04-02-gillyaka-tobi-v-sraku-mu-podyvylsya-novu-kvartalivskyy-film-rasha-gudbay-i-nam-vidibralo-movu/> (дата звернення: 20.03.2025).
20. Бондар М. Після Холостяка більше українців готові до стосунків з ветеранами з інвалідністю. URL: <https://vikna.tv/styl-zhyttya/shou-biz/holostyak-zminyv-use-yak-realiti-vplynulo-na-spryjnattya-veteraniv-z-invalidnistyu/amp/> (дата звернення: 13.05.2025).

Mychajliuta V. P. THE EXPERIENCE OF MEDIA CRITICISM IN UKRAINE

The relevance of this research is driven by the active development of media criticism and its growing role in ensuring quality journalism, transparency, objectivity, and adherence to journalistic standards. In the current Ukrainian media landscape, «Detector Media» has taken on the role of a media expert and has become an authoritative media outlet about media. The site's content offers a rich source base for illustrating the diversity of media criticism functions. The official slogan of «Detector Media» – «Watchdog of Ukrainian mass media» – aptly reflects the publication's mission to serve as a watchdog for high-quality information.

Media criticism is regarded by researchers as a distinct form of journalism. In this context, it is logical to consider all the features of journalism as inherent to media criticism. However, when examining the functions of media criticism, this study will not address all the general functions of journalism (such as information dissemination, communication, political, educational, entertainment, etc.), but will instead focus on the specific functions unique to media criticism as a specialized field of journalism.

«Detector Media» monitors journalists' adherence to professional standards. One of the central directions in the fight for standards has been the monitoring of television news – a key function of media criticism. The Detector Media project «Media Sapiens» fulfills an essential function of media criticism – media education and media literacy. Another core function of media criticism is the moral and ethical regulation of media content creators' professional activities – the regulatory function. Criticism motivates media creators to develop and adhere to ethical norms.

The corrective function of media criticism is often aimed at debunking and refuting myths and stereotypes propagated and spread by the media. From a media criticism perspective, particular attention is traditionally paid to stereotypes that justify racism, Islamophobia, xenophobia, and sexism. The monitoring of «Detector Media» content demonstrates a wide functional variety in the analyzed media outlet and media criticism in general. This paper examined the key functions of media criticism: monitoring, media education and literacy, regulatory, and corrective functions.

Keywords: *media criticism, monitoring, regulatory and corrective functions, media literacy, media education, debunking stereotypes.*

Дата першого надходження статті до видання: 24.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 14.05.2026